

Revised Format for the
ASCOBANS Annual National Reports

General Information

Name of Party:	Period covered: Rok 2012
Rzeczpospolita Polska	Date of report: luty 2013 r.

Report submitted by:	
Name: Monika Lesz	Function: osoba kontaktowa dla Porozumienia ASCOBANS
Organization: Departament Leśnictwa i Ochrony Przyrody Ministerstwo Środowiska	Address: 00-922 Warszawa, Wawelska 52/54
Telephone: +48 22 57 92 550 Fax: +48 22 57 92 290	Email: monika.lesz@mos.gov.pl
Any changes in coordinating authority or appointed member of advisory committee: Nie	

List of national authorities, organizations, research centres and rescue centres active in the field of study and conservation of cetaceans, including contact details

1) Ministerstwo Środowiska, Departament Leśnictwa i Ochrony Przyrody,

00-922 Warszawa, Wawelska 52/54

Telefon : (48 22) 57 92 550, Fax: (48 22) 57 92 290

e-mail: departament.lesnictwa.i.ochrony.przyrody@mos.gov.pl

2) Stacja Morska Instytut Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego w Helu,

PL - 84-150 Hel, Morska 2, tel +48 58 6750 836, fax +48 58 6750 420,

Contact person: Iwona Pawliczka, e-mail iwona.pvp@ug.edu.pl , tel : +48 58 67 51 316

NEW Measures / Action Towards Meeting the Objectives of the Conservation and Management Plan and the Resolutions of the Meeting of Parties

Please feel free to add more rows to tables if the space provided is not sufficient.

A. HABITAT CONSERVATION AND MANAGEMENT

1 Direct Interaction with Fisheries

Investigations of methods to reduce bycatch

W roku 2011 Stacja Morska Instytutu Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego rozpoczęła pilotowy projekt testowania w warunkach Zatoki Puckiej pułapek typu „cod-pot” jako ewentualnej alternatywy dla stosowania w połowach dorsza stawnych sieci skrzelowych. Projekt jest na etapie przeprowadzania testów, które służą doskonaleniu techniki połowu i łowności ryb.

Ministerstwo Środowiska we współpracy z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi uzyskało z NFOŚiGW środki na przeprowadzenie projektu pn. „Badania alternatywnych narzędzi połowowych, chroniących przed przypadkowym połowem morświny i foki oraz ptaki, w polskich obszarach morskich”. W ramach projektu przewidywane jest zbadanie w warunkach polskich możliwości zastosowania: klatek do połowu dorsza, sieci stawnych o większej widoczności oczek jak również wszystkich aspektów używania co najmniej 2 rodzajów pingerów. W roku 2012 trwały prace formalne nad aplikacją wniosku oraz przeprowadzeniem procedury wyłonienia wykonawcy. Początek projektu uzależniony jest od zakończenia procedury przetargowej, projekt ma się zakończyć w październiku 2014 r.

Podobny projekt planowany jest w ramach projektu HELCOM BALTFIMPA „Zarządzanie rybołówstwem w Bałtyckich Obszarach Chronionych”. Jednym z głównych celów projektu BALTFIMPA, jest m.in. odpowiedź na pytanie jakie jest oddziaływanie różnych narzędzi i intensywności połowów komercyjnych ryb na siedliska i gatunki w poszczególnych Bałtyckich Obszarach Chronionych (BSPA). Szczegółowych badań w tym zakresie dotychczas w Polsce nie prowadzono. Projekt badawczy ma pomóc państwowom w nim uczestniczącym, w tym między innymi Szwecji, Finlandii, Polsce Danii i Rosji, w przetestowaniu zasad ochrony środowiska i żywych zasobów w wydzielonych rejonach Morza Bałtyckiego, bez zablokowania rybołówstwa, a jedynie, jeśli niezbędne, przy ograniczeniu intensywności eksploatacji łowiska, lub danego gatunku ryb oraz dokonanie zamiany narzędzi połowu na takie, które zminimalizują, lub wyeliminują przyłów ptaków i ssaków morskich, często notowanych przy połowach ryb m.in. sieciami skrzelowymi. Planowo projekt HELCOM BALTFIMPA ma składać się z dwóch części: wstępnej, przygotowawczej tzw. *Initial phase*. Czas trwania: styczeń 2012 r. - koniec marca 2013 r. oraz części głównej projektu mającej na celu testowanie różnych narzędzi połowowych i przygotowanie scenariuszy decyzyjnych z zakresu zarządzania rybołówstwem w konkretnych obszarach pilotażowych rozmieszczonych w Morzu Bałtyckim. Czas trwania: od lipca 2013 r. do końca 2015 r.

Planuje się, że Polska będzie realizowała projekt BALTFIMPA w wybranym obszarze pilotażowym Natura 2000 „Ostoja na Zatoce Pomorskiej” (PLH990002), będącym jednocześnie specjalnym obszarem ochrony (PLB990003) jest więc to jednocześnie obszar Natura 2000 „siedliskowy” i „ptasi”. Jednym z głównych zadań będzie przetestowanie alternatywnych narzędzi połowowych (klatek dorszowych) pod kątem wielkości przypadkowego połowu chronionych gatunków ryb, ptaków i ssaków oraz efektywności połowu gatunków docelowych. Istotna będzie również organizacja spotkań z

zainteresowanymi stronami podczas których planowana jest analiza różnych scenariuszy decyzyjnych w zakresie zarządzania rybołówstwem w obszarze Natura 2000 Zatoka Pomorska. Zaangażowanie Polski w główną część projektu będzie zależało od przyznania przez Komisję Europejską dofinansowania tego projektu w ramach Funduszu LIFE+.

Implementation of methods to reduce bycatch

W 2012 po raz kolejny MIR-PIB realizował Program Monitorowania Przypadkowych Połowów Waleni (PMPPW) w oparciu o zobowiązania wynikające z rozporządzenia (WE) 812/2004. W 2012 r. prowadzono obserwacje na 10 jednostkach operujących z 7 portów. W ramach realizacji Programu obserwatorzy przebywali w morzu przez 129 dni, w tym 70 dni na jednostkach prowadzących połowy przy użyciu włoków pelagicznych oraz 59 dni w rejsach (w tym 9 dni na jednostkach mniejszych niż 15 m), gdy połowy prowadzono przy użyciu sieci stawnych. W roku 2012 nie stwierdzono przypadkowego połowu, jak również nie zaobserwowano morświnów ani w trakcie uczestnictwa pracowników Morskiego Instytutu Rybackiego – Państwowego Instytutu Badawczego w Gdyni (MIR-PIB) w rejsach na pokładach kutrów i łodzi rybackich w ramach różnych zadań badawczych w tym w trakcie trwania PMPPW, ani w trakcie innych rejsów badawczych na całym obszarze polskiej strefy morskiej. Również polscy rybacy nie zgłosili żadnego przypadku złowienia morświna.

Please provide any other relevant information, including bycatch information from opportunistic sources.

WWF Polska kontynuował projekt finansowany przez fundację Baltic Sea 2020 pn. „Usuwanie zalegających sieci z Bałtyku”. W roku 2012 r. projekt ten był realizowany nie tylko przez stronę polską ale i przez litewską. W ramach projektu w roku 2012 udało się wyłowić w Polsce i na Litwie 22 tony sieci-widm. W marcu 2013 zaplanowano konferencję podsumowującą rezultaty projektu. Jednym z rezultatów projektu ma być interaktywna baza danych o miejscach gdzie znajdują się sieci-widma z możliwością zgłoszenia zagubienia narzędzi połowowych. Projekt uzyskał poparcie Ministerstwa Środowiska.

In addition, please attach or provide link to your country's Report under EC Regulation 812/2004.

<http://www.minrol.gov.pl/pol/Rybactwo/Rybolowstwo-morskie/Raporty-opracowania-publicacje>

Pod powyższym adresem znajdują się polskie raporty z wdrożenia rozporządzenia Rady (WE) 812/2004 za rok 2010 oraz 2011. Raport za rok 2012, zostanie umieszczony na stronie w momencie jego ukończenia, oraz przetłumaczenia na język angielski. Planowane najpóźniejsze ukończenie raportu i umieszczenie go na stronie internetowej MRiRW to maj 2013 r.

2 Reduction of Disturbance

2.1 Anthropogenic Noise

Please reference and briefly summarise any studies undertaken

Instytut Oceanografii (w tym Stacja Morska) Uniwersytetu Gdańskiego realizują polską część projektu (finansowanie LIFE+, NFOŚiGW, FRUG) pn. BIAS: „Baltic Sea Information on Acoustic Soundscape” (Informacja o poziomie podwodnych dźwięków Morza Bałtyckiego). Główny cel: wdrożenie wskaźnika 11 dla GES z załącznika Marine Strategy Framework Directive na poziomie regionalnym Morza Bałtyckiego. Czas trwania projektu przewidziano od września 2012 r. do sierpnia 2016 r.

W 1 października 2012 r. Marynarka Wojenna Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadziła operację niszczenia torpedy z okresu II wojny światowej. Zgodnie z decyzją Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, przed eksplozją wykonano czynności płoszące:

- płoszenie przez przeprowadzenie przez 2 szybkie łodzie manewrów okrążania, począwszy od centrum operacji,
- płoszenie przy pomocy urządzeń echolokacyjnych,
- płoszenie za pomocą mikro-ładunków wybuchowych o masie 20 g, bezpośrednio przed detonacją niewybuchu.

Siła eksplozji i fali uderzeniowej była mniejsza od zakładanej – prawdopodobnie na skutek długiego przebywania niewybuchu w wodzie.

Po detonacji dwukrotnie sprawdzono rejon operacji: bezpośrednio po wybuchu i następnego dnia. Nie stwierdzono szkód, nie zaobserwowano żadnych organizmów, które mogły doznać szkody na skutek wykonywanych działań. Pozwala to domniemywać, że operacja płoszenia zwierząt została przeprowadzona skutecznie.

2.2 Ship Strike Incidents

W polskiej strefie Morza Bałtyckiego nie odnotowano żadnego przypadku kolizji waleni z jednostkami pływającymi.

Please list all known incidents and for each, provide the following information:

Date	Species	Type of injury	Fatal injury (Yes / No)	Type of vessel (length, tonnage and speed)	Location (coordinates)	More information: (Name / Email)

2.3 Major Incidents Affecting Significant Numbers* of Cetaceans

Date	Location	Type of incident	Further Information

*Two or more animals

2.4 Pollution and Hazardous Substances

Please report on main types of pollution and hazardous substances (including source, location and observed effects on cetaceans). Please provide information on any new measures taken to reduce pollution likely to have an impact.

Nowelizacja prawa wodnego mająca na celu transpozycję do prawa krajowego ramowej dyrektywy w sprawie strategii morskiej przewiduje powstanie strategii morskiej na która złożą się: wstępna ocena stanu środowiska morskiego, zestaw właściwości dla dobrego stanu środowiska wód morskich, zestaw celów środowiskowych dla wód morskich, program monitoringu wód morskich oraz krajowy program ochrony wód morskich. Monitoring wód morskich będzie kontynuowany przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska.

W zakresie pełnienia przez GIOŚ funkcji lidera projektu flagowego dotyczącego oceny potrzeby usuwania zatopionej broni chemicznej (w ramach obszaru priorytetowego 3 Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego (SUE RMB) – Substancje Niebezpieczne), strona polska w 2012 r. brała czynny udział w pracach nad opracowywaniem kompleksowego raportu w tej sprawie uwzględniającego m.in. problem minimalizacji skutków oddziaływania zatopionej broni chemicznej na biosferę. Prace prowadzone były w ramach grupy roboczej HELCOM MUNI.

Ponadto GIOŚ jako współkoordynator (wraz z Ministerstwem Środowiska Finlandii) obszaru priorytetowego 1 SUE RMB dotyczącego redukcji zrzutów substancji biogennej, w 2012 r. monitorował działania w zakresie realizowanych w tym obszarze projektów flagowych.

2.5 Other Forms of Disturbance

Please provide any other relevant information, e.g. relating to recreational activities affecting cetaceans.

Brak informacji

3 Marine Protected Areas for Small Cetaceans

Please provide any relevant information on measures taken to identify, implement and manage protected areas for cetaceans, including MPAs designated under the Habitats Directive and MPAs planned or established within the framework of OSPAR or HELCOM.

Od trzech lat w Polsce funkcjonuje 9 obszarów morskich posiadających status obszarów ochronnych Baltic Sea Protected Areas w ramach Konwencji Helsińskiej – HELCOM BSPAs, wszystkie w granicach odpowiadających obszarom Natura 2000. Przynajmniej trzy z nich, na Zatoce Pomorskiej, w Zatoce Puckiej i w Ostoi Słowińskiej, są istotne z punktu widzenia ochrony morświnów. Obszary te nie posiadają na razie planów zarządzania, które

brałyby pod uwagę ochronę tego gatunku. Są one w trakcie opracowania, a ich ukończenie planuje się w 2014 r.

Please indicate where GIS data of the boundaries (and zoning, if applicable) can be obtained (contact email / website).

Dokładnymi granicami obszarów Natura 2000 dysponuje Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska (<http://www.gdos.gov.pl/Articles/view/1889/Kontakt>).

Dane są także zaprezentowane na stronie internetowej: <http://natura2000.gdos.gov.pl/datafiles>

B. SURVEYS AND RESEARCH

4.1 Overview of Research on Abundance, Distribution and Population Structure

Please provide a brief summary of (and reference to) any national work.

Polska bierze udział w międzynarodowym projekcie SAMBAH (Statyczny Monitoring Akustyczny Bałtyckich Morświnów). Projekt ze strony polskiej jest realizowany przez Oddział Morski Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Stację Morską w Helu oraz Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Planowane zakończenie projektu to grudzień 2014 roku.

Całoroczny monitoring wybrzeża z udziałem wolontariuszy przeszkolonych przez Stację Morską w Helu tzw. Błękitny Patrol będzie kontynuowany. Projekt ten realizowany jest przez WWF Polska.

4.2 New Technological Developments

Please provide a brief summary of any relevant information

Uniwersytet Gdański rozpoczął budowę nowoczesnego statku badawczego, zaprojektowanego m.in. do prowadzenia obserwacji ssaków morskich i związanych z nimi badań hydroakustycznych. INFO LINK: <http://www.hel.ug.edu.pl/aktu/lastminut/inicjal.html>

4.3 Other Relevant Research

Please provide a brief summary of any relevant information

Brak

C. USE OF BY-CATCHES AND STRANDINGS

5 Post-Mortem Research Schemes

Contact details of research institutions / focal point	Stacja Morska Instytutu Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego Iwona Pawliczka, iwona.pvp@ug.edu.pl
Methodology used (reference, e.g. publication, protocol)	Analizy pośmiertne wykonywane są według procedury opisanej w: Kuiken, T and Hartmann, M.G. (1993). Dissection techniques and tissue sampling. Proceedings of the ECS Workshop, Leiden.
Collection of samples (type, preservation method)	Stacja Morska Instytutu Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego w ramach zakresu badań wynikających z działalności statutowej gromadzi dane o martwych morświnach i delfinach z przyłowu lub pochodzących z brzegu morza. Martwe osobniki, jeśli trafią do tej placówki zostają poddane analizom w zakresie, na który pozwala stan zwłok. Standardowy zakres poboru prób to: -ustalenie przynależności gatunkowej -lokalizacja zdarzenia -określona lub przypuszczalna przyczyna śmierci - ustalenie długości i masy ciała -ustalenie płci -pobranie tkanki tłuszczowej do badań genetycznych -pobranie zębów do określenia wieku zwierzęcia. -pełna analiza pośmiertna i przechowywanie prób biologicznych wg Kuiken &Hartmann 1993
Database (Number of data sets by species, years covered, software used, online access)	Dane wprowadzane są do standardowej bazy Access od 1988. Do bazy tej nie ma dostępu on-line.
Additional Information (e.g. website addresses, intellectual property rights, possibility of a central database)	Powstaje elektroniczny atlas rozmieszczenia ssaków w Polsce pn. „Atlas ssaków Polski” (realizator Instytut Ochrony Przyrody PAN) Link: http://www.iop.krakow.pl/ssaki/Katalog.aspx Atlas zawierał będzie także dane dot. rozmieszczenia waleni (dane te wprowadza SMIOUG na podstawie swojej bazy danych). Przykład dot. morświna: link: http://www.iop.krakow.pl/ssaki/Gatunek.aspx?spID=183

5.1 Number of Necropsies Carried out in Reporting Period:

Species	Recorded cause of death
Brak	

Please provide any other relevant information on post-mortem / stranding schemes.

Tab. Dane dotyczące terminu, lokalizacji , długości, płci, miejsca znalezienia morświnów oraz miejsce zdeponowania próbek.

Data	Długość	Płeć	Miejsce znalezienia	Deponowanie próbek
09.09.2012	Nie określona	Nie określona	Plaża pomiędzy miejscowościami Dąbki a Dąbkowice (kw.26 ICES)	Stacja Morska Instytutu Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego w Helu

D. LEGISLATION

6.1 Relevant New Legislation, Regulations and Guidelines

Please provide any relevant information.

WWF Polska w ramach projektu „Wsparcie restytucji i ochrony ssaków bałtyckich w Polsce” przeprowadził pracę nad odpowiednio aktualizacją i stworzeniem planu ochrony dla morświna i foki szarej. Z uwagi na dużą rozbieżność stanowisk pomiędzy sektorem rybackim a sektorem ochrony środowiska, do przewodniczenia obradom wybrano firmę Mediatorzy.pl, niezwiązaną z żadnym w ww. środowisk. W ramach projektu powstała nieoficjalna ale efektywna platformę dialogu między przedstawicielami władz samorządowych, rybakami, naukowcami, pozarządowymi organizacjami ekologicznymi oraz przedstawicielami administracji centralnej. Rezultat projektu w formie draftu planów ochrony będzie podstawą dla Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska do konsultacji i przyjęcia planów ochrony morświna i foki szarej.

E. INFORMATION AND EDUCATION

7.1 Public Awareness and Education

Please report on any public awareness and education activities to implement or promote the Agreement to the general public and to fishermen.

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w ramach projektu „Polska dla Bałtyku” zorganizował cykl spotkań dotyczący eutrofizacji Morza Bałtyckiego, Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków, działań podejmowanych w sprawie zatopionej broni oraz odpowiedzialnego rybołówstwa – w tym nt. gatunków chronionych występujących w Morzu Bałtyckim, ze

szczególnym uwzględnieniem chronionych gatunków ryb i morświna.

W 2012 roku SMIOUG podejmowała działania zmierzające do aktywnego udziału różnych grup społecznych w tworzeniu planów ochrony dla morświnów i dla wzmocnienia społecznej akceptacji form ich ochrony oraz badań. Przejawiało się to m.in. w organizacji:

Międzynarodowego Dnia Morświna [<http://www.hel.ug.edu.pl/aktu/2012/mdbm2012.htm>], działań w ramach realizacji Programu Edukacji Morskiej [<http://www.programedukacjimorskiej.pl/pem-subp-ecology-article3.php>] i różnych innych publicznych zdarzeń np.

- w ramach Bałtyckiego Festiwalu Nauki
http://www.hel.ug.edu.pl/aktu/2012/BFN_2012.html
- ulicznej kampanii plakatowej pod hasłem „Czy współbytovanie człowieka i ssaków morskich jest możliwe ?”
- internetowej kampanii na rzecz redukcji podwodnego hałasu.
- plakatowej kampanii dla szkół na rzecz ochrony siedlisk ryb jako warunku istnienia zasobów pokarmowych dla drapieżników i konsumpcyjnych potrzeb człowieka
- organizacji wystawy o projekcie SAMBAH
- obsłudze medialnej i eventowej bałtyckiego rejsu niemieckiego jachtu FRITSJEN promującego ochronę bałtyckich morświnów i projektu SAMBAH
- wyprodukowanie nowej wersji popularno naukowego filmu pt. Bałtyckie morświny i pięciokrotnej emisji jego w regionalnej telewizji publicznej (TVP3 - Gdańsk)

SMIOUG wraz z FRUG i sponsorami (m.in. Grupą Lotos) z okazji 20-lecia ASCOBANS wykonała i upowszechniła w 2012 roku jubileuszowy kalendarz promujący to Porozumienie oraz ochronę morświnów.

Trwa, prowadzona przez SMIOUG w Helu, budowa muzeum pn. „Dom morświna” które jest dedykowane upowszechnianiu wiedzy o biologicznych i ekologicznych problemach życia i ochrony bałtyckich morświnów.

SMIOUG kontynuuje prowadzenie strony internetowej na temat morświna www.morswin.pl

WWF – Polska zorganizował dla 50 osób rejs na s/y Pogoria popularyzujący ochronę morświnów (Gdynia Kerteminde).

W dniach 28-29 sierpnia 2012 r. WWF Polska wraz z Akademią Morska w Szczecinie zorganizował warsztaty na temat zagrożeń i metod ochrony małych waleni, ze szczególnym uwzględnieniem przyłowu. Trzydziestu ekspertów z Europy, Azji, Ameryki (a poprzez połączenie internetowe także z Australii), miało okazję do wymiany wiedzy i praktycznych doświadczeń. Warsztaty uzyskały patronat Porozumienia ASCOBANS

POSSIBLE DIFFICULTIES ENCOUNTERED IN IMPLEMENTING THE AGREEMENT

Please provide any relevant information.

Please return this form, preferably by e-mail, to:

UNEP/CMS/ASCOBANS Secretariat
UN Campus
Hermann-Ehlers-Str. 10
53113 Bonn
Germany

Tel: +49 228 815 2416
Fax: +49 228 815 2440
Email: ascobans@ascobans.org